

**از منظر روابط بین‌الملل، توانایی
یک ملت در استفاده از نیروی دریایی
می‌تواند به یک کشور به عنوان قدرت
منطقه‌ای و یا بین‌المللی در رقابت
موثر با دیگر کشورها کمک‌کننده
باشد**

خطیب‌زاده: دیپلماسی دفاعی، راهبردی برای دستیابی به منافع ملی حیاتی کشور است

در همین رابطه ویژه‌نامه اطلس ایرانی با سعید خطیب‌زاده سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان نیز گفت‌وگو کرده است که حاصلش را در ادامه می‌خوانید.

رابطه میان دیپلماسی دفاعی و سیاست خارجی چگونه است و جایگاه دیپلماسی دفاعی و قدرت دریایی در روابط بین‌الملل چیست؟

یکی از مهمترین حوزه‌های راهبرد دفاعی هر کشور را دیپلماسی دفاعی، به عنوان ابزار حصول حداکثری منافع ملی تشکیل می‌دهد. اگر چه گفته شده که حوزه نظامی آخرین حربه قابل استفاده در دیپلماسی است، ولی هنوز هم مهمترین و بازدارنده‌ترین ابزار است. حوزه نظامی در واقع در خدمت یک دیپلماسی موفق قرار می‌گیرد و به نوعی حالت هم‌افزایی در ارتقای جایگاه کشور دارد. بنابراین از منظر روابط بین‌الملل، توانایی یک ملت در استفاده از نیروی دریایی می‌تواند به یک کشور به عنوان قدرت منطقه‌ای و یا بین‌المللی در رقابت موثر با دیگر کشورها کمک‌کننده باشد. همکاری و برقراری تعاملات دفاعی دو و چندجانبه و تقویت همکاری‌های موجود در سطح منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای، و نیز تقویت ارتباط با سازمان‌های دفاعی و امنیتی منطقه‌ای و بین‌المللی، از برنامه‌های حوزه دیپلماسی دفاعی است که می‌تواند به کمک سیاست خارجی بیاید.

چگونه دیپلماسی دفاعی جمهوری اسلامی ایران بویژه دیپلماسی نظامی دریایی ما، توانسته به سیاست خارجی ایران بخصوص در حوزه همکاری‌های منطقه‌ای کمک کند؟

یکی از سیاست‌ها و راهبردهای ایران طی ادوار گذشته، تاکید بر تقویت رویکردهای دیپلماتیک و گفت‌وگومحور بین کشورهای منطقه جهت ارتقای امنیت و تأمین ثبات،

پرچم و اعمال حاکمیت ایران در آب‌های بین‌المللی و سواحل کشورهای دوست که معانی و پیام‌های خاص خود را دارد، به همراه نمایش فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی که با فناوری‌های روز به چنان توانی در دریانوردی رسیده که مأموریت‌های بلند و سخت را پیش می‌برد، از جمله این فرصت‌هاست. تقویت روابط دوجانبه و جلوگیری از انزوایی که آرزوی دشمنان این مرز و بوم است نیز می‌تواند در تبیین اهداف و فواید دیپلماسی دفاعی دریایی دیده شود.

گذار از دوره وابستگی به استقلال در تصمیم‌گیری نظامی

در دوره‌ای قدرت‌های جهانی سعی داشتند تا در جهت سوءاستفاده از این موقعیت ژئوپلیتیک، جایگاه کشورمان را بالا ببرند اما این براساس خواست و در جهت منافع قدرت‌های جهانی بود، نه منافع و خواست ملت ایران، در حالی که امروز چنین فرش قرمزی برای ما پهن نشده و این اراده ملت ایران است که مبتنی بر اندیشه‌های ملی و اسلامی شکل گرفته و باعث ارتقای ما در سطح منطقه و جهان شده است. جمهوری اسلامی ایران از اواسط دهه ۸۰ شمسی و با نظریه جدید رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر راهبردی شدن نیروی دریایی ارتش و حضور در آب‌های بین‌المللی که با شدت گرفتن دزدی دریایی در منطقه خلیج عدن همراه بود، به موضوع دیپلماسی دفاعی دریایی با جدیت بیشتری پرداخت. در گذشته سابقه تعاملات دریایی تنها به حضور سالیانه ناوگروه آموزشی کشورمان در سواحل کشورهای دوست برمی‌گشت اما با راهبردی اعلام شدن نیروی دریایی، وقتش رسیده بود تا جدی‌تر از همیشه و در ۴ دسته آموزشی، اطلاعاتی، عملیاتی و صلح و دوستی ناوگروه‌هایی اعزام شوند که تاکنون از اردیبهشت سال ۸۸ که اولین ناوگروه با هدف مبارزه با دزدان دریایی و با حضور ناوشکن البرز و ناو لجستیک بوشهر به مدت ۵۸ روز به خلیج عدن رفت‌و برگشت، ۷۵ ناوگروه دیگر اعزام شده‌اند که آخرین آنها مهمترین و تاریخی‌ترین شان است که توانسته ۴۴ هزار کیلومتر را در اقیانوس هند دریانوردی کند و برای اولین بار به اقیانوس اطلس گام نهد و سپس از مسیر مدیترانه به کشور بازگردد.

اگر چه در آذرماه سال ۹۵ ناوگروه چهل و چهارم ما شامل ناوشکن البرز و ناو پشتیبانی بوشهر با عبور از دماغه امید نیک در بندر دوربان آفریقای جنوبی که دروازه اقیانوس اطلس به شمار می‌رود، لنگر انداخت اما اتفاق اخیر با حضور ناوشکن ایرانی سهند و ناوبندر مکران که تغییر کاربری داده شده، تاریخی و بی‌نظیر است، چرا که توانست در شرق اقیانوس اطلس از جنوبی‌ترین نقطه آفریقا تا شمال غرب اروپا دریانوردی کند و به بندر سن پترزبورگ برسد.

حاتمی:

دیپلماسی دفاعی باعث تقویت سایر روابط ما با کشورها می‌شود

امیرسرتیپ حاتمی وزیر پیشین دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در گفت‌وگو با ویژه‌نامه اطلس ایرانی در این خصوص، کار ناوگروه نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در حضور در اقیانوس اطلس را بسیار بارز و توصیف کرد و آن را نشان‌دهنده توانمندی نیروی دریایی ارتش و اقبال کشورهای مختلف نسبت به این حرکت دانست که در روابط بهتر با کشورها حتما موثر خواهد بود.

وی همچنین این گونه اعزام‌ها در حوزه دیپلماسی دفاعی را مکمل دیپلماسی سیاسی عنوان کرد و افزود: «همه این اقدامات در چارچوب سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران انجام می‌شود. در واقع در حوزه‌های دیپلماسی دفاعی، اقتصادی و اجتماعی، هر کدام بخشی از ارتباط ما با بقیه کشورها را تقویت می‌کنند و بخش دفاع از بخش‌هایی است که وقتی ارتباطات تقویت می‌شود و به یک حد و اندازه قابل قبولی می‌رسد، تسهیل و تسریع در روابط دیگر ما را به همراه خواهد داشت.»

کشور بر تعامل سازنده و موثر با جهان در جهت تقویت دیپلماسی دفاعی بیش از پیش مصمم باشند و در راستای ارتقای جایگاه منطقه‌ای و جهانی جمهوری اسلامی ایران اهتمام ویژه‌ای ورزند.

حوزه مناسبات دفاعی و امنیتی، از جمله حوزه‌هایی است که زیر عنوان دیپلماسی دفاعی شکل گرفته است. در چنین چارچوبی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک بازیگر فعال منطقه‌ای به اهمیت نوع دیپلماسی خود به دلیل شکل‌بندی ژئوپلیتیک جنگ در منطقه واقف بوده و تلاش کرده تا در روندهای منطقه‌ای به صورت فعالانه شرکت کند.

دیپلماسی دفاعی موتور پیشران برای نظام و نیروی دریایی

یکی از ابهامات در حوزه دیپلماسی دریایی پرهیز از موازی کاری و تناقض میان وزارت خارجه به عنوان محور اصلی سیاست خارجی با دیپلماسی دفاعی با محوریت نیروی دریایی ارتش است. موضوعی که باید با درایت و تدبیر قبل از تولید مشکل، حل شده باشد، در واقع سیاست‌های کلی نظام در حوزه سیاست خارجی از سوی رهبری تعیین و به وزارت خارجه ابلاغ می‌شود و نظامی‌ها دیپلماسی خود را برگرفته از وزارت خارجه می‌دانند. گویا هیئت‌های عالی‌رتبه از نیروهای نظامی که می‌خواهند به خارج کشور بروند حتما باید با تصویب رهبری باشد و باید گردش کاری که خدمت ایشان می‌رود نیز نظر وزارت خارجه را داشته باشد که نشان می‌دهد کار هماهنگ جلو می‌رود تا موازی کاری و تداخل مطرح نباشد.

به نظر می‌رسد مهمترین فایده دیپلماسی دریایی در حوزه دفاعی، فرصت‌سازی برای کشور در یک حوزه گسترده است که می‌تواند از سویی به عنوان یک موتور پیشران برای ارتقای سطح آموزش و تجهیزات به شمار رود. اهتزاز

**اتفاق اخیر با حضور ناوشکن ایرانی
سهند و ناوبندر مکران که تغییر
کاربری داده شده، تاریخی و بی‌نظیر
است، چرا که توانست در شرق
اقیانوس اطلس از جنوبی‌ترین نقطه
آفریقا تا شمال غرب اروپا دریانوردی
کند و به بندر سن پترزبورگ برسد**